

## Hvordan dannes en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende?

Hvad er målet med en universitetsuddannelse, og mere specifikt, hvad er målet med og kvalitet i et cand.psych.-studieforløb? Dette spørgsmål tager en ph.d.-afhandling fra Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning (RUC) fat på, og den er dermed et bidrag til den aktuelle debat inden for professionen samt universitetsverdenen omkring professionalisme og udviklingen af høj faglighed.

Afhandlingen er en empirisk undersøgelse af psykologistuderendes tilegnelse af træk ved en psykologisk og videnskabelig habitus ved psykologistudierne på Roskilde Universitet og Aalborg Universitet. Da spørgsmålet om målet med og kvalitet i psykologistudiet er omdiskuteret, må det analyseres og diskuteres ud fra en teoretisk begrundet begrebslighed.

Afhandlingen antager den eksistentielle fænomenologi som grundlagsteori og menneskeforståelse (Merleau-Ponty, Gadamer, Ricoeur), med bidrag fra psykoanalysen (Bion) og kritisk teori (Habermas, Negt). Særligt habitus- og dannelsesbegrebet skal fremhæves, da de betegner træk ved en faglig habitus, som rækker ud over studieordningens mål og kompetencebeskrivelser, ved at angå de vanskeligste og mest centrale træk ved professionsfagligheden – nemlig dem, som forudsætter en forandring af vores vanemæssige, kropslige og før-refleksivt beredskab, således at vi kan percipere, tænke og handle på en faglig og videnskabelig måde.

Som udgangspunkt for at forstå psykologistuderendes dannelse af en faglig habitus anvender afhandlingen en analytisk distinktion mellem en psykologisk (fænomenerorienteret) habitus og en videnskabelig (teoretisk) habitus. Herved tydeliggøres psykologens dobbelte opgave, der består i, at man må lære at trække på sin egen livsverden på en kvalificeret måde, når man skal forstå fænomener og andre psykologisk (psykologisk habitus), men at denne psykologiske sans for problemstillingen også må opkvalificeres og videreudvikles via videnskabelig teori, empiri og metode, hvis man skal agere professionelt i sit arbejde (videnskabelig habitus).

Denne helhed af en psykologisk habitus og en videnskabelig habitus kaldes for en dannet psykologisk og videnskabelig habitus. Denne operationaliseres som et beredskab til *at kunne bruge sig selv via psykologisk teori og metode til at forstå andre og verden på en kvalificeret, selv-refleksiv (selvkritisk), selvstændig og sikker måde*. Afhandlingens analyse af psykologfaglighed og beskrivelse af specifikke træk ved psykologens faglige habitus udgør således et selvstændigt forskningsmæssigt bidrag.

Empirien fra de to psykologistudier er indsamlet som to selvstændige undersøgelser, da de er grundlæggende forskellige (alene AAU er et cand.psych.-studium). Det empiriske materiale består af (re)interview med studerende; observation af deres

projekt- og seminarforløb, samt gruppeinterview. I alt 4 interview, 2 gruppeinterview og 2 observationsforløb fra psykologistudiet på RUC, og i alt 7 interview, 2 gruppeinterview og 2 observationsforløb fra psykologistudiet på AAU.

De empiriske undersøgelser koncentrerer sig om at beskrive de dannelsesprocesser og de udfordringer og forhindringer, som tilegnelsen af en faglig habitus stiller de studerende over for. Disse træk kan ikke blot indlæres kognitivt, da de forudsætter en reel dannelses- eller udviklingsproces hos den studerende, som transformerer deres kropslige og før-refleksive beredskab. Via casestudier beskrives og analyseres disse processer. Et væsentligt resultat i de empiriske undersøgelser er, at projekt- og gruppeorganiseringen kan skabe optimale rammer for de psykologistuderendes dannelsesprocesser, da de her kan engagere sig i studieaktiviteten på en måde, hvor deres forforståelser og eksistens bliver udfordret som led i fx vejledning og eksamen. Det forudsætter imidlertid en særlig forståelse hos vejledere og studerende; dannelsesprocesser er en sårbar proces, som må understøttes af vejlederens indsigt og ud fra en forståelse for de kræfter, der sættes i spil.

Afhandlingens konklusion peger på, at universitetsuddannelser må have et element af dannelse i sig, såfremt de studerende fx skal kunne tilegne sig et beredskab til selvrefleksion og kritisk modstandskraft i forhold til forsimplede psykologiske menneskeforståelser. Studiets understøttelse af de studerendes dannelsesprocesser udgør omvendt det tætteste, studieledelsen kommer på en sikkerhed for, at deres kandidater i psykologi agerer kritisk, selvstændigt og fagligt i praksis.

**Reference:** Feilberg, C. (2014). *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*. Ph.d.-afhandling ved Ph.d.-programmet Hverdagslivets Socialpsykologi, Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitet. Publiceret på [www.livsverden.dk/feilberg](http://www.livsverden.dk/feilberg).

**Forfatter & kontakt:** Casper Feilberg, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet, [feilberg@hum.aau.dk](mailto:feilberg@hum.aau.dk).